

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

6 De poenis fornicariorum, & concubinariorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

legitimas uxores, sed sine publica solemnitate, & ritu consueto in uxores acceptas, & nō ad domesticam familiarum gubernationem admittas Nam in veteri illo Hebræorum populo permillum fuit, ut quis duas uxores duceret, vnam quidem publico, & solemnī ritu, & illa dicebatur vxor, alteram verō postea absque publico, & solemnī ritu, & illa dicebatur concubina; & tamen erat legitima vxor, sed secundana. Sic communis opinio.

De Pœnis Concubinariorum, & Fornicariorum.

CAPVT VI.

P R I M O notandum; Concubinarj faculares, siue soluti sint, siue vxorati, puniri possunt ab ordinarijs iudicibus Ecclesiasticis ex Concilio Trid. *sess. 24. cap. 8. de re format. Matrimonij*, vbi dicitur: [Concubinarj] tā soluti, quā vxorati cuiuscumque status, dignitatis, & conditionis existant, si postquam admoniti ab Ordinario ter fuerint, concubinas non eiecerint, seque ab eorum consuetudine non seauerint, excommunicatione sentiantur: à qua non absoluantur, donec ad monitioni facte nō pariterint. Quod si per annum in concubinato censuris neglectis permanserint, contra eos ab ordinario seuerè pro qualitate criminis procedatur, Mulieres siue coniugate, siue solutæ, quæ cum adulteris, siue concubinaris publicè viuunt, si ter admonitæ non paruerint, ab Ordinarijs locorum iullo etiam requirente, ex officio grauius pro modo culpe puniantur, & extra oppidum, vel diocesim, si id eisdem Ordinarijs videbitur, innocato, si opus fuerit, brachio seculari, enecentur, alijs pœnis contra adulteros, & concubinaris influctis, in suo robore permanentibus.] Hæc Concilium.

Secundo notandum. Concubinaris Presbyter notorius, etiam ante nullam admonitionem, suspensus est ipso iure. *cap. Presbyter Distinct. 22. & cap. Sacerdotes, Dist. 50. Lege Nauarrum cap. 15. num. 76. Siluestrum verbo Concubinaris quest. 4. cum vbi supra ex Innocentio, Hostiensis Abbate, Archidiacono, Anon. & tandem est suspensus, quamdiu durat in vitio, quod si interim celebrat, sit irregularis, & indiget dispensatione Papæ. Siluest. Nauarr. Bernard. ex eisdem vbi supra. Idem dicunt supradicti Auctores de diacono, & subdiacono, & quocumque clerico in minoribus constituto concubinario publico, siue notorio, quia si dum perseverat in vitio, exequatur aliquem actum proprium sui ordinis, sit irregularis, indigens dispensatione Papæ. Si tamen suspensus, huc in vitio perseverans, nō est executus officium suum, indiget absolutioe à suspensione, quam potest Episcopus impendere. Siluester vbi supra ex Innocentio, Archidiacono, & alijs.*

Si verò quæras, An concubinaris clericus notorius perseverans in vitio, si non exequatur suas functiones, non solum sit suspensus, sed etiam irregularis? Dico etiam esse irregularem, hoc est, nec posse in ordinibus susceptis ministrare, nec ad altiores ordines promoueri. Hoc colligitur ex *cap. Sacerdotes, Distinct. 50. & Nauarro, & Siluestro, vbi supra, & ex eodem Siluestro, verb. Irregularitas quest. 14. & Maiol. lib. 5. de Irregularitate cap. 37.* Sed in hac irregularitate potest Episcopus dispensare, ut ait Siluester ex Innocentio, verbo Irregularitas quest. 14. & Nauar. & Maio. vbi supra, & Glossa. *cap. As si clericus, de iudic.* quia concubinato, est crīme leuius adulterio, & ibi dicitur quod Episcopus potest dispensare in irregularitatibus contractis ex adulterio, & alijs minoribus delictis. Si tamen, ut dixi supra, perseverans in vitio executus sit sua officia, tunc sit irregularis noua alia irregularitate Papali. Nauarrus, Siluester, Maior. locis supradictis.

Tertio notandum, Idem quod dictum est de clerico concubinario quantum ad pœnas suspensionis, & irregularitatis, dicendum est de clerico fornicario notorio, qui domi non tetinet concubinam, sed in aliena domo;

aut qui diu perseverat in fornicatione aliqua vaga, & notoria. Nauar. Siluest. Maio. & alij vbi supra.

Quarto notandum, notorium, vel publicum, vel manifestum concubinarium, vel fornicarium clericum, dici hoc loco cum; qui crimen vel est confessus in iudicio, vel per sententiam iudicis est convictus de crimine, vel ob eandem causam facti celare crimen suum non potest: vnde licet crimen probati possit in iudicio, vel paucis sit competum, vel sit fama notum, vel aliqua ratione celari possit. v. g. si clericus fornicetur cum pœnilequa matris vel sororis reuera domi, vel si sit clericus cappellanus alienius Domini, & fornicetur cum Domina, vel cum ancilla Domine suæ, nō sufficit ad incurrendas predictas pœnas canonicas. Nauar. Siluest. Maio. vbi supra.

Primo queritur, An licitum sit audire Missam Sacerdotis concubinarj, vel fornicarij notorij, aut ab eo Sacramenta recipere? Nauar. *cap. 15. num. 78. & 79. & 80. censet non esse licitum, & ita mortaliter peccare eum, qui audit, nisi excusetur ignorantia probabili eo, quod nescierit esse legem aliquam canonicam prohibentem, Missam concubinarj notorij Presbyteri audiri, aut ab eo Sacramenta recipi. Quod autem sit lex canonica prohibens, patet ex *cap. Nullus Distinct. 72. & cap. Si quis sunt, Distinct. 11. & cap. vestra de cohabit. Clericis. & id probatur ex S. Thoma, & Abbate, & communis opinione Theologorum in 4. Distinct. 9. & Distinct. 13. Gabriele, Maio, Adriano, & alijs. Sed dicendum est, non esse peccatum mortale, quoniam eadē Clericus licet sit suspensus, non tamen tenetur deuitare omnes suspensus, aut excommunicatos, aut interdictos, sed solum eos, qui sunt denunciati nominatim, aut notorij Clericorum persecutores; iuxta Constitutionem editam in Concilio Constantensi: vt dicemus in Tract. de censuris Eccles. in materia de excommunicatione. Cum autem lex Canonica præcipiat Missam Concubinarj presbyteri manifesti non audiri, eo quod sit ipso iure suspensus, sequitur, vt non obsequatur euitare eum, quamdiu non est nominatim denunciatus. Quia verò Nauarrus est secutus opinionem aliam, que alicuius euitandos esse omnes excommunicatos, & suspensus manifestos, iuxta constitutionem editam in Concilio Basiliensi, que opinio non est vera: ideo nil mirum est, si doceat euitandum esse in diuinis Clericum concubinarum manifestum, ita etiam mirum non est, quod S. Thomas, Gabriel, Maior, & alij Theologi, & Canonistæ antiqui dicant similiter esse euitandum, quia loquuntur ante Constitutionem editam secundum ius antiquum, quod tunc erat in vsu. Dees: ius Canonum non solum iubet, esse euitandum Clericum concubinarum manifestum tantum iure suspensum, sed etiam in vniuersum esse euitandum in pœnam sui delicti, vt respicitur pœnæ factus. Respondet, iure Canonico præcipi, euitandum esse ex vitioque causa, & quia iure sit suspensus, & quia meretur talem pœnam, vt respicitur pœnæ factus. Sed hoc ius canonicum iam non est in vsu: nam quatenus præcipit euitandum esse tantum iure ipso suspensum, correctum est per Constitutionem editam à Concilio Constantensi, quatenus iubet euitari in pœnam, vt respicitur, derogatum est vsu in contrarium recepto.**

Secundo, An concubinaris publicus possit licite absolui à confessario, antequam concubinam eiciat? Respondet in primis, non posse eum licite absolui antequam ab ea separaretur eum fito proposito nunquam ad eam amplius accedendi. Nauar. *cap. 6. num. 2. Silu. Angelus, & communis opinio.* Secundo, idem dicendum de eo, qui reuera non est concubinaris, eroditur tamē in populo, vel vicinia probabiliter publicus concubinaris; quia domi habet feminam publicè putatam concubinam, licet non sit Nauar. *ibi dem.* Nam abstinere debemus, non solum à peccato, & occasione peccandi, sed ab omni scandalo, & specie mali domi autem habere concubinam, aut in aliena domo, est magnum periculum peccandi; est & scandalum aliorum.

Tertio quaeritur, An fornicarius vagus, hoc est, qui facillime solet fornicari, sed vage cum pluribus, & non cum aliqua certa, sit absolueudus? Respondeo, eum esse absolueudum, quoties preteritarum fornicationum dolorem habet, & animum cauendi in futurum fornicationes.

De Adulterio.

CAPVT VII.

Primo notandum, Adulterium continere duas contra rectam rationem deformitates, vnam luxuriam, quia est concubitus viri cum femina extra coniugium: alteram iniustitiam, quia est coitus cum femina, quae est vxor alterius. S. Tho. 2. 2. q. 154. ar. 8.

Secundo notandum, Adulterium committi dupliciter. Primo, si coniugatus carnaliter cognoscat solutam feminam, tunc enim est adulterium ex parte viri. Secundo, si solutus cognoscat carnaliter coniugatam, est tantum adulterium ex parte feminae. Tertio, si vir coniugatus accedat ad feminam coniugatam: ea enim adulterium ex parte viri, & feminae, & hoc communiter à Doctores appellatur adulterium duplex: illa vero duo prius appellantur adulteria simplicia. Siue sit *verbo Adulterio, numer. 1.*

Tertio notandum, Coniugem habere duas obligationes ratione coniugij, vnam, qua obligatur reddere debitum coniugale alteri coniugij, alteram, qua obligatur non violare coniugij fidem per concubitus, cum alia à suo coniuge. Ex hinc fit, vt peccata coniugum alia sint contra primam obligationem, alia contra secundam. De illis primis peccatis agitur in *Tractat. de Sacramentis, in materia de Matrimonio*, in praesentia vero agitur de peccatis secundi generis.

Primo quaeritur, An coniugatus carnaliter cognosceus coniugatam, duo adulteria committit? Respondeo, cum per vnum actum iniustitiam, & iniuriam inferre, tum marito vxoris, quam cognoscit, tum suae propriae vxori, cui fidem, & iustitiam non seruat, & ita reum esse duorum adulteriorum: sicut si quis vno ictu, vel ictu sagittae duos homines occideret, aut vno verbo duos homines infamaret, reus esset duplatis iniustitiae, contra duos homines perpetrata.

Secundo quaeritur, An si coniugatus coeât cum coniugata, dicere teneatur in confessione, se coeât cum coniugata, & se etiam esse vxoratum virum, an vero satis sit dicere, se esse coniugatam? Respondeo, oportere eum exprimitere vtrumque, quia duplitem iniustitiam commisit, vt dixi; sicut oportet exprimitere eum, qui occidit duos homines vno ictu, aut qui infamauit duos homines vno verbo: nam licet sit vnus actus, iniustitia tamen est commissa contra duos homines: sicut si vno cursu conculcasset duorum hominum sata, vel segetes, faceres contra ius duorum.

Tertio quaeritur, An coitus cum femina, quae est alteri nupta per matrimonium ratum nondum consummatum, sit vere, & proprie adulterium? Respondeo, esse vere & proprie adulterium, quia est cum vxore alterius. Item mortuus per coniugium ratum non consummatum, vere acquirit ius in corpus vxoris, ergo adulter est, qui rem habet cum coniugata per matrimonium ratum etiam non consummatum.

Quarto quaeritur, An sit adulterium, si quis coeât cum femina, quae est alteri desponsata, solum per verba futuri temporis? De hoc dubo dixi *suprà, §. cap. 1.*

Quinto quaeritur, An sit adulterium, si quis cognoscat carnaliter viduam intra annum, aut conuictum tempus luctus? Hanc quaestionem inferius distinam.

Sexto quaeritur, An adulterium sit grauius incestu? Respondeo, incestum esse peccatum grauius adulterio, vt aperte dicitur *32. qu. 7. c. Adulterij malum*. Sic S. Thomas 2.

2. qu. 154. ar. 12. Et sic communis opinio, Angel. Tabien. Sed notandum, eum dicitur incestus grauior adulterio, intelligi secundum se, & ex obiecti natura, ad quod sufficit, vt multi incestus sint grauiores adulterio, qualis est, si quis coeât cum matre, aut cum sorore: non requiritur, vt omnis in vniuersum incestus sit grauior in individuo adulterio. Non enim puto, incestum omnem, qui solum iure positivo humano inducitur, esse crimen grauius adulterio, licet incestus in cognatione carnali contra ius naturale commissus, sit grauior adulterio: verbi gratia, incestus cum matre, cum sorore, cum foetu, cum nuru, cum nouerca, cum priuigna, est grauior adulterio. Sic etiam intelligit Angelus in *verb. Luxuria, numer. 3.*

Septimo quaeritur, An si coniugatus coeât sodomiticè cum masculo, aut cum alia femina contra naturam extra vis ordinatum, committat duo peccata, specie distincta, vnum sodomiam, alterum contra ius, & obligationem matrimonij debitam vxori suae? De hoc dicam *inferius, cap. 10.*

De Penis Adulterij.

CAPVT VIII.

Primo notandum, Vxor adultera amittit dotem, quae ob adulterium, sententia Iudicis Ecclesiastici de diuortio secuta, adiudicatur marito accusanti eam de adulterio. *cap. Plerumque, de Donat. inter virum & vxor.* Item amittit arthas, & donationem propter nuptias. Communis opinio: Couar. in *Episto. in 4. part. 2. cap. 7. §. 6. numer. 1. & 7.* Sed difficultas est, an amittat paraphernalia. Couarr. *ibi, numer. 2.* ait esse communem opinionem, quod haec bona etiam amittat. Sed oppositum sentiunt Abbas, & Praepositus, quos ibidem citat, & hanc opinionem sequitur Siluest. *verb. Adulterium, qu. 6.* Item vbi bona durante matrimonio acquisita sunt communia inter virum, & vxorem, vt sunt in Hispania, amittit partem sibi debitam, vt ait Couar. *l. co. citato, numer. 2.* Sed est difficultas, an solum amittat illa ob adulterium, an vero etiam ob amplexus, vel oscula impudica. Couar. *vbi supra* ait quod amittat, alij negant. Conuenit tamen inter omnes, quod vxor amittat ob amplexus, vel oscula impudica legatum sibi relictum à viro ea conditione, si pudice, & honeste vixerit. Couar. *vbi supra, eod. nu. 2. ex Baldo.*

Secundo notandum, Si maritus possit fornicetur, posse vxorem agere contra maritum, & ad totum coniugalis consortium, & ad dotis restitutionem, Couarruias *vbi supra, numer. 6.* Item vxor adultera, si viro suo reconcilietur, omnia recuperat, *cap. Plerumque, de Donat. inter virum, & vxorem.*

Tertio notandum, Vxorem adulteram non posse accusari ab haeredibus mariti ad amissionem dotis, si adulterum viuente marito commulsum, fuit illi notum. Couar. *n. 8. vbi supra.* Si tamen non fuit marito notum, potest accusari ab eisdem haeredibus. Couar. *vbi supra, nu. 9.*

Quarto notandum, quod adulter ob adulterium amittit ius petendi debitum coniugale hoc sensu, quod ei petenti non tenetur alter coitus reddere. De hoc dicam in *Tract. de Sacram. in materia de Matrim.*

Quinto notandum, quod adulter per sententiam Iudicis priuari potest cohabitatione cum altero coniuge, quae pena dicitur diuortium, & hanc penam, & sententiam solum Iudex Ecclesiasticus ferre potest. Ita communis opinio, teste Couar. *numer. 8. vbi supra.* Sed nos agemus de ea pena in Sacramento Matrimonij.

Sexto notandum: Iure Pandectarum non erat pena mortis constituta contra adulteros, nec pena deportationis, nec damnationis ad bestias, aut metalla. Couarruias *numer. 10. vbi supra*, licet Iulius Clarus *lib. 5. Sententiarum receptarum. §. Adulterium, numer. 7.* dicat esse sententiam communem, quod iure Pandectarum erat pena deportationis contra adulterum, & citat ad id Auctores. Sed Iure Codicis pena capitis inflictà est. *l. Quamuis. 1. c. ad legem.*